

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1053

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 1001

M.A. (Part - I) (Semester - I)

ECONOMICS

Micro Economic Analysis - I

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt all questions.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answer should be precise and to the point.*
- 4) Answer each question in 250 words.*

Q1) Explain the basic micro economic problems of scarcity and choice. **[10]**

OR

What is the relationship between market and price mechanism?

Q2) Discuss the Diminishing Marginal utility theory with suitable example. **[10]**

OR

Show the Income effect in the indifference curve with the help of diagrams.

Q3) Explain the types of Income elasticity of demand. **[10]**

OR

Discuss the law of variable proportions and the concept of returns to scale.

Q4) Explain the Cobb-Douglas production function. **[10]**

OR

Explain how the long run average cost curve of a firm is of envelope shape.

P.T.O.

Q5) Explain the stages of production in the short run.

[10]

OR

What are the problems associated with the measurement of social welfare.

Total No. of Questions : 5]

P1053

[5204]- 1001

M.A. (Part - I) (Semester - I)

ECONOMICS

Micro Economic Analysis - I

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) प्रत्येक प्रश्नाची 250 शब्दांत उत्तरे लिहा.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) दुर्मिळता आणि निवडीच्या मूलभूत सूक्ष्म अर्थशास्त्रीय समस्या स्पष्ट करा. [10]

किंवा

बाजार आणि किंमतयंत्रणा यांच्यातील संबंध काय आहे?

प्रश्न 2) घटत्या सीमांत उपयोगिता सिध्दांताची योग्य उदाहरणासह चर्चा करा. [10]

किंवा

आकृतीच्या साहाय्याने समवृत्ती वक्रातील उत्पन्न परिणाम दाखवा.

प्रश्न 3) मागणीच्या उत्पन्न लवचिकतेचे प्रकार स्पष्ट करा. [10]

किंवा

बदलत्या प्रमाणांचा नियम आणि प्रतिफल संकल्पनेची चर्चा करा.

प्रश्न 4) कॉब - डग्लस उत्पादन फलन स्पष्ट करा. [10]

किंवा

उत्पादन संस्थेचा दीर्घकालीन सरासरी खर्च वक्र आवेष्टन आकाराचा का असतो, ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) अल्पकाळातील उत्पादनाच्या अवस्थांचे स्पष्टीकरण द्या.

[10]

किंवा

समाज कल्याण मापनाशी निगडित समस्या कोणत्या ?

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1054

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 1002

M.A. (Part - I) (Semester - I)

ECONOMICS

Ec-1002: Public Economics - I

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answers should be precise and to the point.*
- 4) Answer in 250 words each.*

Q1) Explain the concepts private goods, public goods and merit goods. **[10]**

OR

Explain the role of government in organized society.

Q2) Discuss the factors determining the ability to pay tax. **[10]**

OR

Explain the pure theory of public expenditure.

Q3) Explain the theory of club goods. **[10]**

OR

State the causes of increasing public expenditure.

Q4) Review the reforms in expenditure budgeting. **[10]**

OR

Explain the voluntary exchange models.

P.T.O.

Q5) Explain the problems of double taxation.

[10]

OR

Explain the contribution of samuelson and musgrave in demands revealing schemes for public goods.

Total No. of Questions : 5]

P1054

[5204]- 1002

M.A. (Part - I) (Semester - I)

ECONOMICS

Ec-1002: Public Economics - I

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नेमकी व मुद्देसुद असावीत.
4) प्रत्येक प्रश्नाची 250 शब्दात सोडवा.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खाजगी वस्तू, सार्वजनिक वस्तू आणि गुणवत्ताधारक वस्तू संकल्पना विषद करा. [10]

किंवा

संघटीत समाजव्यवस्थेतील सरकारची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) करदेय क्षमता निर्धारित करणारे घटकांची चर्चा करा. [10]

किंवा

सार्वजनिक खर्चाच्या शुध्द सिध्दांताचे स्पष्टीकरण करा.

प्रश्न 3) संयुक्त वस्तू (क्लब गुडस) सिध्दांत स्पष्ट करा. [10]

किंवा

सार्वजनिक खर्च वाढीची कारणे सांगा.

प्रश्न 4) खर्चाधारित अंदाजपत्रकातील सुधारणांचा आढावा घ्या. [10]

किंवा

ऐच्छिक (स्वइच्छा) देवाणं - घेवाण प्रतिमानाचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 5) दूहेरी कररोपनाच्या समस्या स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

सॅम्युएलसन आणि मसग्रेव यांचे सार्वजनिक वस्तूसाठीच्या मागणी प्रकटी योजनामधील (Scheme) योगदान स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1055

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 1003

**M.A. (Part - I) (Semester - I)
ECONOMICS (Compulsory Paper)
International Trade (Ec-1003)
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answer should be precise and to the point.*
- 4) Answer in 250 words each.*

Q1) Explain the Heckscher. Ohlin theory of International trade. **[10]**

OR

Critically examine the comparative cost advantage theory of International Trade.

Q2) Explain the factors affecting terms of trade. **[10]**

OR

Explain in detail leontief paradox.

Q3) Discuss the extent of use of non-tariff barriers in International Trade. **[10]**

OR

Discuss the comparative advantages and disadvantages of controlled trade.

Q4) Explain the important agreements regarding agriculture in WTO and its effects on Indian agriculture. **[10]**

OR

Discuss the broad futures of 'Dunkel proposal'.

P.T.O.

Q5) What is intra - industry trade? Explain the factors determine intra industry trade. **[10]**

OR

Comment on the changes in composition of the Global trade since 1991.

Total No. of Questions : 5]

P1055

[5204]- 1003

M.A. (Part - I) (Semester - I)
ECONOMICS (Compulsory) (Paper)
International Trade (Ec-1003)
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.
4) प्रत्येक उत्तरे 250 शब्दांत लिहा.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) हेक्शचर - ओहलिन यांचा आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा सिध्दांत स्पष्ट करा. [10]

किंवा

आंतरराष्ट्रीय व्यापाराच्या खर्चलाभ सिध्दांताचे टिकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 2) व्यापार शर्तीवर परीणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. [10]

किंवा

लिऑटिफचा विरोधाभास सविस्तर सांगा.

प्रश्न 3) आंतरराष्ट्रीय व्यापारातील जकातेतर अडथळ्यांच्या उपयोगाची चर्चा करा. [10]

किंवा

नियंत्रित व्यापाराच्या तुलणात्मक फायद्या-तोट्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) जागतिक व्यापार संघटनेतील शेतीविषयक महात्वाचे करार आणि त्यांचे भारतीय शेतीवरील परीणाम स्पष्ट करा. [10]

किंवा

डंकल प्रस्तावाच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) आंतर उद्योग व्यापार म्हणजे काय? आंतर उद्योग व्यापार निर्माण करणारे घटक सांगा. [10]

किंवा

1991 नंतर जागतिक व्यापार रचणेतील बदलांवर भाष्य करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1056

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

ECONOMICS

EC-1004 : Indian Economic Policy (Optional)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answer should be precise and to the point.*
- 4) Answer in 250 words each.*

Q1) Explain the employment trends in organised and unorganised sector. **[10]**

OR

Discuss the nature of poverty in Indian Economy.

Q2) Evaluate the social infrastructural development. **[10]**

OR

Explain the problems of Agricultural marketing.

Q3) Explain the role of public sector in Indian Economy. **[10]**

OR

Elaborate the problems of Health system in India.

Q4) Discuss the problems of Financing Infrastructure Development in India. **[10]**

OR

Explain the structure of Indian financial system.

P.T.O.

Q5) Explain the problems of Indian's Industrial export.

[10]

OR

State the objective and limitations of monetary policy of R.B.I.

Total No. of Questions : 5]

P1056

[5204]- 1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

ECONOMICS

EC-1004 : Indian Economic Policy (Optional)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवा.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.
4) प्रत्येक प्रश्नांची 250 शब्दांत उत्तर लिहा.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) संघटीत आणि असंघटीत क्षेत्रातील रोजगाराची प्रवृत्ती स्पष्ट करा. [10]

किंवा

भारतीय अर्थव्यवस्थेतील दारिद्र्याच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) सामाजिक संरचणेच्या विकासाचे मुल्यमापन. [10]

किंवा

शेतमाल विपणनाच्या समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील सार्वजनिक क्षेत्राची भूमिका स्पष्ट करा. [10]

किंवा

भारतातील आरोग्य पध्दतीच्या समस्या विषद करा.

प्रश्न 4) भारतातील पायाभूत सुविधा विकास वित्तपुरवठ्याच्या समस्यांची चर्चा करा. [10]

किंवा

भारतीय वित्तीय प्रणालीची रचना स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) भारताच्या औद्योगिक निर्यातीच्या समस्या स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या मौद्रिक धोरणाचे उद्दिष्ट व मर्यादा सांगा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1057

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 1005

**M.A. (Part - I) (Semester - I)
ECONOMICS (Optional Paper - II)
Labour Economics - (EC - 1005)
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Answers should be precise and to the point.*
- 4) *Answer in 250 words each.*

Q1) Explain the nature, scope and importance of Labour Economics. **[10]**

OR

Explain the characteristics of Indian labour market.

Q2) Critically examine the "Modern theory of Wages". **[10]**

OR

Explain the concept of "Minimum Wage and Fair Wage".

Q3) Explain the causes and effects of Labour Migration. **[10]**

OR

State the concept of 'Absenteeism'. Discuss the causes of absenteeism of Indian industrial labour.

Q4) Explain the growth and structure of labour union in India. **[10]**

OR

What are the causes of industrial disputes.

P.T.O.

Q5) Explain the child labour policy in India.

[10]

OR

Discuss recent trends in female worker's policy in India.

Total No. of Questions : 5]

P1057

[5204]- 1005

M.A. (Part - I) (Semester - I)
ECONOMICS (Optional Paper - II)
Labour Economics - (EC - 1005)
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.
4) उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) श्रम अर्थशास्त्राचे स्वरूप, व्याप्ती आणि महत्व स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

भारतीय श्रम बाजाराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) वेतनाच्या आधुनिक सिध्दान्ताचे टिकात्मक परीक्षण करा.

[10]

किंवा

‘कीमान वेतन आणि योग्य वेतन’ या संकल्पणा स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) श्रम स्थलांतराची कारणे आणि परीणाम स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

‘अनुपस्थिती’ ची संकल्पणा स्पष्ट करा. भारतातील औद्योगिक श्रमिकांच्या अनुपस्थितीच्या कारणांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) भारतातील कामगार संघटनांचा विकास व रचना स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

भारतातील औद्योगिक कलहाची कारणे कोणती?

प्रश्न 5) भारतातील बाल - कामगार धोरण स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

भारतातील स्त्री - कामगार धोरणातील अलीकडच्या प्रवृत्तींवर चर्चा करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1058

[Total No. of Pages : 2

[5204] - 1006
M. A. (Part - I) (Semester I)
ECONOMICS
Mathematical Economics
(2013 Pattern) (Credit System)

Time :3 hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Answer should be Precise and to the point*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*
- 4) *Use of Nonscientific calculator is allowed.*

Q1) Answer the following question (any one) **[10]**

- i) Expand $(2x+5)^5$ Using Binomial Theorem
- ii) Explain laws of set theory.

Q2) Answer the following questions (any one) **[10]**

- i) Find the equilibrium price and quantity for the following markets
  - a) $Q_s = -20+3p$ & $Q_d = 220-5p$
  - b) $Q_s +32 -7p = 0$ & $Q_d -128 +9p = 0$
- ii) If $TR=1400Q - 6Q^2$ and $TC 1500 + 80Q$ Than calculate value of maximum Profit, TR, TC, MR, and MC.

Q3) Answer the following questions (any one) **[10]**

- i) Find the Inverse of the matrix.

a)
$$A = \begin{Bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ -5 & -7 & -4 \\ 2 & 1 & 3 \end{Bmatrix}$$

P.T.O.

$$\text{ii) } A = \begin{pmatrix} 1 & 3 & -4 \\ -1 & -2 & 1 \\ 2 & 4 & -5 \end{pmatrix} B = \begin{pmatrix} 4 & 3 \\ 7 & 0 \\ -9 & 2 \end{pmatrix}$$

$$C = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 \\ 2 & 0 & -5 & 6 \end{pmatrix} \text{ Verify } A(BC) = (AB)C$$

Q4) Answer the following questions (any one)

[10]

i) a) If $y = 7x^7 - 8x^8$ find $\frac{dy}{dx}$

b) If $y = (3x^2 - 4x)^5$ find $\frac{dy}{dx}$ using Chain rule.

ii) Find the first -order partial derivatives for each of the following function.

a) $Z = 8x^2 + 14xy + 5y^2$

b) $Z = 4x^3 + 2x^2y - 7y^5$

c) $Z = 2w^2 + 8wxy - x^2 + y^3$

d) $Z = 6w^3 + 4wx + 3x^2 - 7xy - 8y^2$

Q5) Answer the following questions (any one)

[10]

i) Explain the Cobb-Douglas production function.

ii) Determine the following Integrals.

a) $\int 9e^{-3x} dx,$

b) $\int 4x(x+1)^3 dx$

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1059

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 2001

M.A. (Part - I) (Semester - II)

ECONOMICS

EC: 2001 - Micro Economic Analysis - II

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt all questions.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answer each question in 250 words.*
- 4) Answer should be precise and to the point.*

Q1) What is the perfect competition? Explain characteristics and short run equilibrium in perfect competition. **[10]**

OR

Define Monopoly? Explain the short run and long run equilibrium of a firm in Monopoly.

Q2) Evaluate the paretian optimality. **[10]**

OR

Define the Monopolistic competition. Explain equilibrium of firm in price and non-price competition under monopolistic competition.

Q3) Define the oligopoly. Discuss the equilibrium in collusive and non-collusive oligopoly. **[10]**

OR

Explain the model of Baumol's sales revenue maximization.

Q4) Discuss in details the 'Game theory' **[10]**

OR

Define the monopoly power. Explain the measures to regulation the monopoly power

P.T.O.

Q5) Evaluate the Arrow's Impossibility theorem.

[10]

OR

Explain the Marginal productivity theory.

Total No. of Questions : 5]

P1059

[5204]- 2001

M.A. (Part - I) (Semester - II)

ECONOMICS

EC: 2001 - Micro Economic Analysis - II

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
  - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
  - 3) उत्तरे थोडक्यात व मुद्देसूद असावीत.
  - 4) प्रत्येक प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दात असावे.
  - 5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) पूर्ण स्पर्धा म्हणजे काय? पूर्ण स्पर्धेचे वैशिष्ट्ये आणि अल्पकालीन समतोल स्पष्ट करा. [10]

किंवा

मक्तेदारीची व्याख्या द्या. मक्तेदारीतील उद्योग संस्थेचा अल्पकालीन व दीर्घकालीन समतोल स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) पॅरेटोच्या युक्ततमतेचे मुल्यमापन करा. [10]

किंवा

मक्तेदारी युक्त स्पर्धेची व्याख्या द्या. मक्तेदारी युक्त स्पर्धेतील किंमत आणि बिगर किंमत स्पर्धेतील उद्योगसंस्थेचा समतोल स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अल्पाधिकाराची व्याख्या द्या. संगनमत आणि बिगर संगनमत अल्पाधिकारातील समतोलाची चर्चा करा. [10]

किंवा

बाऊमोलचे विक्री - प्राप्ती महत्तमी करणाचे प्रतिमान स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खेळ सिध्दांताची सविस्तर चर्चा करा.

[10]

किंवा

एकाधिकार शक्तीची व्याख्या द्या. एकाधिकार शक्तीचे नियमन करण्यासाठीचे उपाय स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) अॅरोच्या अशक्यता प्रमेयाचे मूल्यमापन करा.

[10]

किंवा

सिमांत उत्पादकता सिध्दांत स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1060

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 2002

M.A. (Part - I) (Semester - II)

ECONOMICS

EC - 2002 : Public Economics - II

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt all questions.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answer should be precise and to the point.*
- 4) Answer each question in 250 words.*

Q1) Explain the classical view of public debt. **[10]**

OR

Explain the correlation between public borrowing and price level.

Q2) Explain the role of fiscal policy for stabilisation. **[10]**

OR

Explain the budget deficits and their implications.

Q3) Discuss the concept of balanced budget multiplier. **[10]**

OR

Explain the centre - state financial relations in India.

Q4) Explain the major Direct and Indirect Taxes in India. **[10]**

OR

Discuss the Non - Tax revenue of centre and state in India.

P.T.O.

Q5) Explain the fiscal federalism in India.

[10]

OR

Explain the fiscal sector reforms in India.

Total No. of Questions : 5]

P1060

[5204]- 2002

M.A. (Part - I) (Semester - II)

ECONOMICS

EC - 2002 : Public Economics - II

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवा.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नेमकी व मुद्देसुद असावीत.
4) प्रत्येक प्रश्न 250 शब्दांत सोडवा.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) सार्वजनिक कर्जाचा सनातनवादी दृष्टीकोण स्पष्ट करा. [10]

किंवा

सार्वजनिक कर्ज व किंमत पातळी यातील संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) आर्थिक भैर्यामध्ये राजकोषीय धोरणाची भूमिका स्पष्ट करा. [10]

किंवा

अंदाजपत्रकातील तुटीचे प्रकार आणि त्यांचा अन्वयार्थ स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) संतुलीत अंदाजपत्रक गुणक संकल्पनेची चर्चा करा. [10]

किंवा

भारतातील केंद्र - राज्य वित्तीय संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) भारतातील प्रत्यक्ष आणि अप्रत्यक्ष कर स्पष्ट करा. [10]

किंवा

भारतातील केंद्र आणि राज्यांच्या करेस्तर महसुल स्रोतांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) भारतातील संघराज्यीय वित्तव्यवस्था स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

भारतातील वित्तीय क्षेत्रातील सुधारणा स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1061

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 2003

M.A. (Part - I) (Semester - II)

ECONOMICS

**EC - 2003 : International Finance
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt all questions.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answer should be precise and to the point.*
- 4) Answer each question in 250 words.*

Q1) Explain the balance of payments Disequilibrium and It's causes. **[10]**

OR

Discuss the policies for Internal and external balance.

Q2) Explain the purchasing power parity theory of Exchange rate determination. **[10]**

OR

Explain the benefits and problems of capital account convertibility.

Q3) Discuss the importance and role of foreign capital. **[10]**

OR

Explain recent trends of F.D.I. in Indian Economy.

Q4) Explain the role of non banking financial companies in international capital movements. **[10]**

OR

Explain the origin and growth of eurocurrency market.

P.T.O.

Q5) Explain the functions and achievements of International monetary fund. **[10]**

OR

Evaluate the working of Asian development bank.

Total No. of Questions : 5]

P1061

[5204]- 2003

M.A. (Part - I) (Semester - II)

ECONOMICS

EC - 2003 : International Finance

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवा.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नेमकी व मुद्देसुद असावीत.
4) प्रत्येक प्रश्नांची 250 शब्दांत उत्तर लिहा.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) व्यवहारतोलातील असंतुलन आणि त्याची कारणे स्पष्ट करा. [10]

किंवा

अंतर्गत आणि बर्हीगत संतुलनाच्या धोरणांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) विनीमय दर निश्चीती मधील खरेदी शक्ती समता सिध्दांत स्पष्ट करा. [10]

किंवा

भांडवली खात्यावरील परिवर्तनीयतेचे फायदे व समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) विदेशी भांडवलाचे महत्व आणि भूमिका चर्चा करा. [10]

किंवा

भारतीय अर्थव्यवस्थेतील अलिकडच्या काळातील परकिय थेट गुंतवणूकिकच्या प्रवृत्ती स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) आंतरराष्ट्रीय भांडवलाच्या हालचालीतील बँकेवर वित्तीय कंपन्याची भूमिका स्पष्ट करा. [10]

किंवा

युरो चलन बाजाराची उत्क्रांती आणि वृद्धी स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) आंतरराष्ट्रीय नाणेनीधी ची कार्ये आणि यश स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

अशिया विकास बँकेच्या कार्याचे मुल्यमापन करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1062

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

ECONOMICS

EC - 2004 : Agricultural Economics

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answer should be precise and to the point.*
- 4) Answer each question in 250 words.*

Q1) Explain the effects of W.T.O. on Indian agriculture. **[10]**

OR

Explain the present status of Bio technology.

Q2) Examine the problems of Agricultural export and import after 1995. **[10]**

OR

Explain the role and tendency of micro finance in India.

Q3) Explain the problems of related to Agriculture labour . **[10]**

OR

Explain the problems of Agricultural management in India.

Q4) Examine the role of NABARD in Agricultural finance. **[10]**

OR

Explain the significance of SE2 policy in India.

P.T.O.

Q5) Explain the structure and Importance of the co-operative finance. **[10]**

OR

Explain the Tendency of Agriculture productivity after independence period.

Total No. of Questions : 5]

P1062

[5204]- 2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

ECONOMICS

EC - 2004 : Agricultural Economics

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नेमकी व मुद्देसुद असावीत.
4) प्रत्येक प्रश्नाची 250 शब्दांत उत्तरे लिहा.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) जागतिक व्यापार संघटनेचे भारतीय शेतीवरील परिणाम स्पष्ट करा. [10]

किंवा

जैवतंत्रज्ञान वर्तमान स्थिती स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 1995 नंतरच्या शेतमाल वस्तुंच्या आयात- निर्यात समस्यांचे परिक्षण करा. [10]

किंवा

भारतातील सुक्ष्मवित्त पुरवठ्याची भूमिका व प्रवृत्ती स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) भारतीय शेतमजुरांच्या संदर्भात विविध समस्या स्पष्ट करा. [10]

किंवा

भारतातील कृषी व्यवस्थापनातील समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) भारतातील कृषी वित्तपुरवठ्यातील नाबार्डच्या भूमिकेचे परिक्षण करा. [10]

किंवा

भारतातील विशेष आर्थिक धोरण क्षेत्राचे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) सहकारी कर्जपुरवठा रचना व महत्व स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

स्वातंत्र्योत्तर काळातील कृषी उत्पादकतेतील प्रवृत्ती स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1063

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 2005

M.A. (Part - I) (Semester - II)

ECONOMICS

EC - 2005 : Industrial Economics

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to candidates:

- 1) Attempt all questions.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answer each questions in 250 words.*
- 4) Answer should be precise and to the point.*

Q1) State and explain the nature and scope of Industrial economics. **[10]**

OR

What is Industrial combination? Explain the causes of Industrial combination.

Q2) Explain the sargent florence theory of Industrial location. **[10]**

OR

Explain the factor's influencing location of industries.

Q3) Explain in detail the factors affecting Industrial productivity and efficiency. **[10]**

OR

Explain the importance of productivity in competitive environment.

Q4) Explain in details the forms of foreign capital. **[10]**

OR

Explain the different sources of Industrial finance.

P.T.O.

Q5) Explain the role of multinational corporations in India.

[10]

OR

Explain the salient features of Industrial policy Resolution - 1991.

Total No. of Questions : 5]

P1063

[5204]- 2005

M.A. (Part - I) (Semester - II)

ECONOMICS

EC - 2005 : Industrial Economics

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) प्रत्येक प्रश्नाची 250 शब्दांत उत्तरे लिहा.
4) उत्तरे नेमकी आणि मूद्देसूत असावीत.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) औद्योगिक अर्थशास्त्राचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करून सांगा.

[10]

किंवा

औद्योगिक संयोगीकीकरण म्हणजे काय? औद्योगिक संयोगीकीकरणाची कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) सार्जेंट फ्लॉरेन्स यांचा औद्योगिक स्थानीयीकरणाचा सिध्दान्ताचे टिकात्मक परिक्षण करा.[10]

किंवा

उद्योगाच्या स्थानीयीकरणावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) औद्योगिक उत्पादकतेवर व कार्यक्षमतेवर परिणाम करणारे घटक सविस्तर स्पष्ट करा. [10]

किंवा

स्पर्धात्मक वातावरणातील उत्पादकतेचे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) परकीय भांडवलचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

औद्योगिक वित्तपुरवठ्याचे विविध स्रोत स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) बहुराष्ट्रीय महामंडळाची भारतातील भूमिका स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

1991 च्या औद्योगिक धोरण ठरावातील ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1064

[Total No. of Pages : 2

[5204] - 2006
M.A. (Part - I) (Semester - II)
ECONOMICS
EC-2006 : Statistical Techniques
(2013 Pattern) (Credit System)

Time :3 hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt all questions.*
- 2) All questions carry equal marks.*
- 3) Use of Non-programmable calculator is allowed.*
- 4) Symbols have their usual meaning.*

Q1) Compute the correlation coefficient between sales and profit of ten firms and interpret it. **[10]**

Sales :	50	50	55	60	65	65	65	60	60	50
Profit :	11	13	14	16	16	15	15	14	13	13

OR

Discuss the merits and demerits of Median as a measure of central tendency.

Q2) Following is the probability distribution of a discrete random variable X. Obtain the distribution function and expected value of X. **[10]**

X	:	0	1	2	3	4
P[X=x]	:	0.15	0.20	0.25	0.30	0.10

OR

Discuss the meaning and types of Random (probability) Sampling?

Q3) A bag contains 6 white, 4 red and 10 black balls. Two balls are drawn at random. Find the probability that they will both be black. **[10]**

OR

Explain the types of Estimators and their properties.

P.T.O.

Q4) Define the following terms:

[10]

- a) Random variable
- b) Mutually Exclusive Events
- c) Equally Likely Events
- d) Complementary Events
- e) Independent Events

OR

Explain different components of Time series.

Q5) Calculate standard deviation and variance from the following data:

[10]

X	:	20	22	25	31	35	40	42	45
F	:	5	12	15	20	25	14	10	6

OR

Define the following terms:

- a) Null Hypothesis
- b) Alternative Hypothesis
- c) Critical Region
- d) Level of significance.
- e) Type I error

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1065

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 3001

M.A. (Part - II) (Semester - III)

ECONOMICS

EC - 3001 : Macro Economics - I

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt all questions.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answer should be precise and to the point.*
- 4) Answer each question in 250 words.*

Q1) What is disposable income? Explain the relationship between income and consumption. **[10]**

OR

Explain the uses and importance of National Income Accounting.

Q2) What is neutrality of money? Explain classical and keynesian approach. **[10]**

OR

Explain the classical approach regarding output and employment.

Q3) Explain the monetary transmission mechanism in classical case and keynesian case. **[10]**

OR

Examine the concept of 'Liquidity trap' with the help of a diagram.

Q4) Explain the concept of super multiplier . **[10]**

OR

Explain life cycle hypothesis of consumption and saving.

P.T.O.

Q5) How 'IS' curve is driven?

[10]

OR

Explain input-output system of national income accounting.

Total No. of Questions : 5]

P1065

[5204]- 3001

M.A. (Part - II) (Semester - III)

ECONOMICS

EC - 3001 : Macro Economics - I

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवा.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नेमकी व मूद्देसूत असावीत.
4) प्रत्येक प्रश्न 250 शब्दांत सोडवा.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) व्ययशक्य उत्पन्न म्हणजे काय? उत्पन्न आणि उपभोग यातील संबंध स्पष्ट करा. [10]

किंवा

राष्ट्रीय उत्पन्न लेखांकनाचे उपयोग व महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) पैशाची तटस्थता म्हणजे काय? सनातनवादी अर्थशास्त्रज्ञ व केन्स यांचा त्याबाबत दृष्टीकोन स्पष्ट करा. [10]

किंवा

उत्पादन आणि रोजगारा संबंधीचा सनातन दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) सनातन अर्थशास्त्रातील चलनी प्रक्षेपण यंत्रणा व प्रा. केन्स यांच्या अर्थशास्त्रातील चलनी प्रक्षेपण यंत्रणा स्पष्ट करा. [10]

किंवा

‘रोखता सापळा’ या संकल्पनेचे आकृतीच्या सहाय्याने परिक्षण करा.

प्रश्न 4) महागुणकाची संकल्पना स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

उपभोग व बचती संबंधीची जीवन चक्र परिकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) IS वक्राची निर्मिती कशी होते.

[10]

किंवा

राष्ट्रीय उत्पन्न लेखांकनाची आदान-प्रदान पध्दती स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1066

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 3002

M.A. (Part - II) (Semester - III)

ECONOMICS

Growth and Development - I

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to candidates:

- 1) Attempt all questions.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answer each question in 250 words.*
- 4) Answer should be precised and to the point.*

Q1) Explain the problem in defining economic development. **[10]**

OR

Define economic growth. Explain the indicator of economics growth.

Q2) What is poverty? Explain the problem measurement of poverty. **[10]**

OR

Explain the impact of inequality on process of development.

Q3) Explain the Harrod - Domar Economic growth model. **[10]**

OR

Explain the Big-Push theory of Rosenstein - Rodan.

Q4) What is migration? Explain the causes of migration. **[10]**

OR

Explain the problem of urbanization.

P.T.O.

Q5) What is sex ratio? Explain the sex ratio of Indian population.

[10]

OR

Explain the characteristics of less developed countries.

Total No. of Questions : 5]

P1066

[5204]- 3002

M.A. (Part - II) (Semester - III)

ECONOMICS

EC - 3002 : Growth and Development - I

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवा.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) प्रत्येक प्रश्न 250 शब्दांत सोडवा.
4) उत्तरे नेमकी व मूद्देसूत असावीत.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) आर्थिक विकासाची व्याख्या निश्चीत करण्यात येणाऱ्या समस्या स्पष्ट करा. [10]

किंवा

आर्थिक वृद्धीची व्याख्या द्या? आर्थिक वृद्धीचे निर्देशक स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) दारिद्र्य म्हणजे काय? दारिद्र्याचे मोजमाप करण्यातील समस्या स्पष्ट करा. [10]

किंवा

विषमतेचा आर्थिक विकास प्रक्रियेवरिल परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) आर्थिक वृद्धीचे हेरॉड डोमार प्रतिमान स्पष्ट करा. [10]

किंवा

रोझेन्स्टीन रोडान यांचा धक्का सिध्दांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) स्थलांतर म्हणजे काय? स्थलांतराची कारणे स्पष्ट करा. [10]

किंवा

शहरीकरणाच्या समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) लिंग गुणोत्तर म्हणजे काय ? भारताच्या लोकसंख्येचे लिंग गुणोत्तर स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

अल्पविकसित देशाची वैशिष्ट्य स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1067

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

ECONOMICS

Modern Banking (Core Course)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to candidates:

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Answer should be precise and to the points.*
- 4) *Answer each question in 250 words.*

Q1) Explain the detail functions of financial system and its role in economic development. **[10]**

OR

Explain the principle of liquidity, safety and profitability.

Q2) State the provisions of the banking regulation Act, 1949. **[10]**

OR

Comments on the present status of co-operative banks in Indian.

Q3) What is mutual fund? Explain the advantages of mutual fund. **[10]**

OR

Evaluate the performance of LIC and GIC in India.

Q4) State the need and forms of foreign capital. **[10]**

OR

Explain the nature and role of foreign exchange market.

P.T.O.

Q5) Explain the present status and problems of E - Banking in India.

[10]

OR

Explain the working and performance of IBRD since 1991.

Total No. of Questions : 5]

P1067

[5204]- 3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

ECONOMICS

Modern Banking (Core Course)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवा.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नेमकी आणि मूद्देसूत असावीत.
4) प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तरे 250 शब्दांत असावे.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) वित्तीय व्यवस्थेची कार्ये आणि त्याची आर्थिक विकासातील भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा. [10]

किंवा

रोखता, सुरक्षितता आणि लाभप्रदता ही तत्वे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 1949 च्या बँक व्यवसाय नियमन कायद्यातील तरतूदी सांगा. [10]

किंवा

भारतातील सहकारी बँकांची सद्यस्थिती यावर भाष्य करा.

प्रश्न 3) म्युच्युअल फंड म्हणजे काय? म्युच्युअल फंडाचे फायदे सांगा. [10]

किंवा

भारतातील आयुर्विमा महामंडळ (LIC) आणि भारतीय सामान्य विमा महामंडळ (GIC) यांच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 4) परकिय भांडवलाची गरज आणि प्रकार सांगा. [10]

किंवा

विदेशी विनिमय बाजाराचे स्वरूप आणि भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) भारतातील ई-बँकिंगची सद्यस्थिती आणि समस्या स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

1991 पासून जागतिक बँकेची कार्यपध्दती आणि कामगिरी स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1068

[Total No. of Pages : 2

[5204]- 3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)

ECONOMICS

EC - 3004 : Demography (Non-Core Course)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) Answer should be precise and to the point.
- 4) Answer each question in 250 words.

Q1) Explain the nature and scope of demography. [10]

OR

Explain the causes of population growth in developing countries.

Q2) What is Optimum population? Explain optimum population theory. [10]

OR

Describe various phase of the theory of demography transition.

Q3) What is meant by census? Explain significance of census. [10]

OR

Explain various causes of low sex ratio in India.

Q4) What is meant by density of population? Explain the factors deciding density of population. [10]

OR

Write various effect of urbanization.

Q5) Explain the causes of migration in India. [10]

OR

Explain various factors affecting population distribution.

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

P1068

[5204]- 3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)

ECONOMICS

EC - 3004 : Demography (Non-Core Course)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नेमकी व मूद्देसूद असावीत.
4) प्रत्येक प्रश्नांची 250 शब्दांत उत्तर लिहा.

-
- प्रश्न 1) लोकसंख्या शास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. [10]
किंवा
विकसनशील देशातील लोकसंख्या वाढीची कारणे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) पर्याप्त लोकसंख्या म्हणजे काय? पर्याप्त लोकसंख्येचा सिध्दांत स्पष्ट करा. [10]
किंवा
लोकसंख्या संक्रमण सिध्दांताच्या विविध अवस्थांचे वर्णन करा.
- प्रश्न 3) जनगणना म्हणजे काय? जनगणनेचे महत्व स्पष्ट करा. [10]
किंवा
भारतात लिंग गुणोत्तर कमी असण्याची विविध कारणे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) लोकसंख्येची घनता म्हणजे काय? लोकसंख्येची घनता निर्धारित करणारे घटक स्पष्ट करा. [10]
किंवा
शहरीकरणाचे होणारे विविध परीणाम लिहा.
- प्रश्न 5) भारतातील स्थलांतराची कारणे स्पष्ट करा. [10]
किंवा
लोकसंख्या वितरणावर परीणाम करणारे विविध घटक स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1069

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 3005

M.A. (Part - II) (Semester - III)

ECONOMICS (Optional)

EC - 3005 : World Economy

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answer should be precise and to the point.*
- 4) Answer each question in 250 words.*

Q1) Evaluate impact of Globalisation on Indian Economy. **[10]**

OR

Explain the role of multinational companies (MNC'S) in the world Economy.

Q2) Explain the role of European union in global development. **[10]**

OR

Evaluate the performance of south Asian Association for Regional co-operation (SAARC).

Q3) Explain the effects of disintegration of soviet union. **[10]**

OR

Discuss the role of organization of petroleum exporting countries in the world economy.

Q4) Discuss Euro zone crisis and its impact on India. **[10]**

OR

Evaluate the working of ASEAN.

P.T.O.

Q5) Explain the place of china in world trade.

[10]

OR

Discuss the effects of US debt crisis on world economy.

Total No. of Questions : 5]

P1069

[5204]- 3005

M.A. (Part - II) (Semester - III)

ECONOMICS (Optional)

EC - 3005 : World Economy

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवा.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नेमकी व मूद्देसूद असावीत.
4) प्रत्येक प्रश्नाची 250 शब्दात सोडवा.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) जागतिकीकरणाचे भारतीय अर्थव्यवस्थेवर झालेल्या परिणामांचे मूल्यमापन करा. [10]

किंवा

बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची जागतिक आर्थिक विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) युरोपियन समुदायाची जागतिक विकासातील भूमिका स्पष्ट करा. [10]

किंवा

दक्षिण अशियाई देशांच्या प्रादेशिक सहकार्य संघटनेच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 3) सोव्हिएट रशियाच्या विघटनाचे परिणाम स्पष्ट करा. [10]

किंवा

जागतिक अर्थव्यवस्थेतील तेल निर्यातदार देशांच्या संघटनेच्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्रश्न 4) युरो क्षेत्रीय अरिष्टाची चर्चा करून त्याचे भारतावरील परिणाम सांगा. [10]

किंवा

दक्षिण पूर्व अशियाई देशांच्या संघटनेचे (ASEAN) मूल्यमापन करा.

प्रश्न 5) जागतिक व्यापारातील चीनचे स्थान स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

अमेरिकेतील कर्ज संकटाचे जागतिक अर्थव्यवस्थेवरील परिणामांची चर्चा करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1070

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 3006

M.A. (Part - II) (Semester - III)

ECONOMICS

EC - 3006 : Economics of Finance

(2013 Pattern) (Credit System) (Non - Core Course)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Answer should be precise and to the point.*
- 4) *Answer each questions 250 words.*

Q1) Explain the role of financial sector in an economy.

[10]

OR

Explain the functions of financial market.

Q2) What is meant by capital market? Explain the instrument of capital market. [10]

OR

State the difference between debt market, equity market, and financial service market.

Q3) Explain the concept of portfolio and the role of capital asset pricing model. [10]

OR

What is meant by swaps? Explain the mechanics and types of swaps.

Q4) Explain the concept and types of option markets.

[10]

OR

Define derivation and explain the types of it.

P.T.O.

Q5) Explain the structure of financial system in India.

[10]

OR

What is meant by Return ? Explain the random variables and random returns.

Total No. of Questions : 5]

P1070

[5204]- 3006

M.A. (Part - II) (Semester - III)

ECONOMICS

EC - 3006 : Economics of Finance

(2013 Pattern) (Credit System) (Non - Core Course)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नमेकी आणि मूद्देसूत असावीत.
4) प्रत्येक प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दांत सोडवा.

प्रश्न 1) अर्थव्यवस्थेतील वित्तीय क्षेत्रांची भूमिका स्पष्ट करा. [10]

किंवा

वित्तीय बाजाराचे कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) भांडवल बाजार म्हणजे काय? भांडवल बाजाराची साधने स्पष्ट करा. [10]

किंवा

कर्जबाजार, समभाग बाजार आणि वित्तीय सेवा यातील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) दस्तऐवज संकल्पना आणि भांडवल मालमत्ता किंमत प्रतिमानाची भूमिका स्पष्ट करा. [10]

किंवा

वित्तीय साधनाची आदलाबद म्हणजे काय? त्याचे प्रकार व तंत्रे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) पर्यायी बाजाराची संकल्पना आणि प्रकार स्पष्ट करा. [10]

किंवा

तद्भवची व्याख्या द्या. आणि त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) भारतातील वित्तीय पध्दतीची संरचना स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

मालमत्तेचा परतावा म्हणजे काय? यादृच्छिक चले आणि यादृच्छिक परतावा स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1071

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 4001

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

ECONOMICS

EC - 4001 : Macro Economics - II (Core Course)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt all questions.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answer should be precise and to the point.*
- 4) Answer each question in 250 words.*

Q1) Explain the debate relating to definition of money **[10]**

OR

Explain fully the Gurley and Shaw hypothesis of liquidity.

Q2) Describe in details the Keynesian theory of demand for money. **[10]**

OR

Critically explain the quantity theory of demand for money.

Q3) Explain RBI's measures of money supply. **[10]**

OR

Explain in detail the theory of high powered money.

Q4) Explain fully the Hicksian theory of interest rate. **[10]**

OR

What is inflation ? Explain fully the concept of Demand Pull Inflation.

P.T.O.

Q5) Explain rules versus discretion in relation with monetary policy.

[10]

OR

Explain Keynesian liquidity preference theory.

Total No. of Questions : 5]

P1071

[5204]- 4001

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

ECONOMICS

EC - 4001 : Macro Economics - II (Core Course)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवा.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) प्रत्येक प्रश्नांची 250 शब्दांत उत्तरे लिहा.
4) उत्तरे नेमकी आणि मूद्देसूत असावीत.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) पैशाच्या व्याख्ये संदर्भातील वादविवाद (debate) स्पष्ट करा. [10]

किंवा

गुर्ले आणि शाँ यांचे रोखतेचे गृहितक सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) पैशाच्या मागणीच्या केन्स च्या सिध्दान्ताचे सविस्तर वर्णन करा. [10]

किंवा

पैशाच्या मागणीच्या चलनसंख्यामान सिध्दान्ताचे टिकात्मक स्पष्टीकरण द्या.

प्रश्न 3) भारताच्या रिझर्व्ह बँकेची पैशाच्या पूरवठ्याची मापने स्पष्ट करा. [10]

किंवा

उच्चशक्ती पैसा सिध्दान्ताचे सविस्तर स्पष्टीकरण द्या.

प्रश्न 4) हिक्स यांच्या व्याजदराच्या सिध्दान्ताचे सविस्तर स्पष्टीकरण करा. [10]

किंवा

चलनवाढ म्हणजे काय? मागणी ताण निर्मित चलनवाढ या संकल्पनेचे सविस्तर स्पष्टीकरण द्या.

प्रश्न 5) चलनविषयक धोरणाच्या संदर्भात नियम विरूद्ध दूरदर्शित्व स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

केन्सचा रोखता पसंती सिध्दांत स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1072

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 4002

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

ECONOMICS

EC - 4002 : Growth and Development - II (Core Course)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt all questions.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answer should be precise and to the point.*
- 4) Answer each question in 250 words.*

Q1) Explain the role of agriculture in economic development. **[10]**

OR

Explain the role of industrialization in less developing countries.

Q2) What is meant by fiscal policy? Explain the instruments of fiscal policy. **[10]**

OR

What is meant by import substitution? Explain the importance of import substitution.

Q3) Discuss trade as an engine of economic growth. **[10]**

OR

Explain the types of international capital flows.

Q4) Explain the role of Government in economic development. **[10]**

OR

Discuss the various measures of poverty alleviation.

P.T.O.

Q5) Explain the role of IMF in the economic development.

[10]

OR

Explain the role of infrastructure in economic development.

Total No. of Questions : 5]

P1072

[5204]- 4002

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

ECONOMICS

EC - 4002 : Growth and Development - II (Core Course)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवा.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नेमकी व मूद्देसूत असावीत.
4) प्रत्येक प्रश्न 250 शब्दांत सोडवा.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) आर्थिक विकासात शेतीची भूमिका स्पष्ट करा. [10]

किंवा

अल्पविकसित देशातील औद्योगिककरणाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) वित्तीय धोरण म्हणजे काय? वित्तीय धोरणाची साधने स्पष्ट करा. [10]

किंवा

आयात पर्यायी करण म्हणजे काय? आयात पर्यायीकरणाचे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) व्यापार हे अर्थिक वृद्धीचे 'इंजिन' आहे. यावर चर्चा करा. [10]

किंवा

आंतरराष्ट्रीय भांडवल प्रवाहाचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) आर्थिक विकासात शासनाची भूमिका स्पष्ट करा. [10]

किंवा

दारिद्र्य निर्मूलन विषयक विविध उपाययोजनांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) आर्थिक विकासातील आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची भूमिका स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

आर्थिक विकासात पायाभूत सुविधांची भूमिका स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1073

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

ECONOMICS

EC - 4003 : Research Methodology

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Answer should be precise and to the point.*

Q1) What is research? What are the difficulties in social science research. [10]

OR

Explain the stages involved in designing research.

Q2) What is questionnaire? State and explain the merit and demerits of questionnaire. [10]

OR

Explain various types of sampling.

Q3) Explain meaning and types of Dispersion. [10]

OR

Explain the importance of graph and diagrams in research.

Q4) Explain the importance and types of coorelation. [10]

OR

Explain the importance and types of global information sources.

P.T.O.

Q5) Explain the stages of research report writing.

[10]

OR

Define Hypothesis. Explain the role of hypothesis in research.

Total No. of Questions : 5]

P1073

[5204]- 4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

ECONOMICS

EC - 4003 : Research Methodology

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे नेमकी आणि मुद्देसूत असावीत.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) संशोधन म्हणजे काय? समाजशास्त्रीय संशोधनातील अडचणी स्पष्ट करा. [10]

किंवा

संशोधन आराखडा तयार करण्यातील टप्पे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) प्रश्नावली म्हणजे काय? प्रश्नावलीचे गुण आणि दोष स्पष्ट करा. [10]

किंवा

नमुना निवडीच्या विविध पध्दती स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) विचलनाचा अर्थ आणि प्रकार स्पष्ट करा. [10]

किंवा

आलेख आणि आकृत्यांचे संशोधनातील महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) सहसंबंधाचे महत्व आणि प्रकार स्पष्ट करा. [10]

किंवा

जागतिक माहिती स्रोतांचे महत्व आणि प्रकार सांगा.

प्रश्न 5) संशोधन अहवाल लेखनातील पायऱ्या स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

गृहितकाची व्याख्या करा संशोधनात गृहितकाची भूमिका स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1074

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

ECONOMICS

EC - 4004 : Rural Development

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt all questions.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Answer should be precise and to the point.*
- 4) Answer each question in 250 words.*

Q1) Explain the importance of Rural development. **[10]**

OR

Explain the Gandhian approach to Rural Development.

Q2) Explain the problems of cottage Industry. **[10]**

OR

State the causes of rural Indebtedness.

Q3) Explain the causes of Rural unemployment in India. **[10]**

OR

State the remedies to remove poverty.

Q4) Evaluate the performance of tribal sub plan in India. **[10]**

OR

Explain the role of NABARD in Rural development.

P.T.O.

Q5) What is food security? Explain the need of food security.

[10]

OR

Explain the causes of migration of rural population.

Total No. of Questions : 5]

P1074

[5204]- 4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

ECONOMICS

EC - 4004 : Rural Development

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे थोडक्यात व मुद्देसुद असावीत.
4) प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत असावे
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) ग्रामीण विकासाचे महत्व स्पष्ट करा. [10]

किंवा

गांधीजींचा ग्रामीण विकासाबाबतचा दृष्टिकोण स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) कुटिरोद्योगांच्या समस्या स्पष्ट करा. [10]

किंवा

ग्रामीण कर्जबाजारीपणाची कारणे सांगा.

प्रश्न 3) भारतातील ग्रामीण बेकारीची कारणे स्पष्ट करा. [10]

किंवा

दारिद्र्य निर्मुलनासाठी उपाययोजना सांगा.

प्रश्न 4) भारतातील आदिवासी उपयोजनेच्या कामगिरीचे (TSP) मूल्यमापन करा. [10]

किंवा

नाबार्डची (NABARD) भारताच्या ग्रामीण विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) अन्नसुरक्षा म्हणजे काय? अन्नसुरक्षिततेची गरज स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

ग्रामीण लोकांच्या स्थलांतराची कारणे स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1075

[Total No. of Pages : 4

[5204]- 4005

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

ECONOMICS

Economics of Environment

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to candidates:

- 1) Attempt all questions in 250 words each.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the meaning, nature and scope of Economics of Environment. **[10]**

OR

Explain the effect of environment on economic Development.

Q2) Explain the environmental problems due to water pollution and air pollution. **[10]**

OR

Explain the effect of Global warming and climate change on human life.

Q3) What are the environmental problems arising due to technological changes in agriculture? **[10]**

OR

What are the causes and consequences of forest depletion?

Q4) Explain the role of public and private sector in environment protection. **[10]**

OR

Describe India's environment policy towards environment protection.

P.T.O.

Q5) Explain the role of environment education in protecting environment. **[10]**

OR

Explain the role and importance of pollution control boards in protecting environment.

Total No. of Questions : 5]

P1075

[5204]- 4005

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

ECONOMICS

Economics of Environment

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवा प्रत्येकी 250 शब्दात.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) पर्यावरणाचे अर्थशास्त्राचे अर्थ, स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

आर्थिक विकासावरील पर्यावरणाचे परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) हवा व जल प्रदुषणामूळे उद्भवणाऱ्या पर्यावरणीय समस्या स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

मानवी जीवनावरील हवामानातील बदल आणि जागतिक तापमानाचे परीणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) कृषि तंत्रज्ञानातील बदलामुळे निर्माण झालेल्या पर्यावरणीय समस्या कोणत्या?

[10]

किंवा

वन विनाशाची कारणे व परीणाम कोणते आहे?

प्रश्न 4) पर्यावरण रक्षणा मध्ये सार्वजनिक व खाजगी क्षेत्रांची भूमिका स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

पर्यावरण रक्षणात भारताचे पर्यावरणीय धोरणाचे वर्णन करा.

प्रश्न 5) पर्यावरण रक्षणात पर्यावरण शिक्षणाची भुमिका स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

पर्यावरण रक्षणात प्रदुषण नियंत्रण मंडळाचे महत्व व भुमिका स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1076

[Total No. of Pages : 2

[5204] - 4006
M. A. (Part - II) (Semester IV)
ECONOMICS
Econometrics
(2013 Pattern) (Credit System)

Time :3 hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) All questions carry equal marks.*

Q1) Find the multiple linear regression of X_1 and X_2 and X_3 from the data relating to three variable given below. **[10]**

X_1	4	6	7	9	13	15
X_2	15	12	8	6	4	3
X_3	30	24	20	14	10	4

$X_{123} = 16.479 + 0.389 X_2 - 0.62 X_3$

OR

Explain nature of dummy variable and Regression on Quantitative and qualitative variable.

Q2) What is autocorrelation ? Explain the method of detection and consequence, of autocorrelation. **[10]**

OR

Explain stationary and non stationary of stochastic process.

Q3) Explain different models of time series. **[10]**

OR

Explain three stages least square as a method of Estimator of an over identified equation.

P.T.O.

Q4) Explain the distribution of best linear unbiased estimator of the coefficient in the linear regression model. **[10]**

OR

Explain vector Autoregressive model.

Q5) Explain recursive model in the estimation of simultaneous equation model. **[10]**

OR

Explain use of dummy variable in Combining time series and cross sectional data.

